

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту  
(найменування кафедри)

Допущено до захисту  
Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_ (підпис)  
“ \_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**  
**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**  
**зі спеціальності 071 – Облік і оподаткування**  
(шифр та найменування спеціальності)  
за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг»  
(назва освітньої програми)

на тему "Особливості обліку та контролю операцій з необоротними активами  
(на прикладі ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»)»  
(назва теми)

**Виконавець:**

студентка ФМОІТ, 41 групи  
Матвійчук Юлія Юріївна  
(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Науковий керівник:**

Доктор економічних наук, професор  
(науковий ступінь, вчене звання)  
Артюх Оксана Валентинівна  
(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Одеса 2024**

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	4
<b>РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЯК ОБ’ЄКТА ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ</b> .....	7
1.1. Економічна сутність необоротних активів, порядок їх визнання, оцінка та класифікація .....	7
1.2. Нормативно-правове підґрунтя обліку необоротних активів на підприємствах будівельної галузі.....	17
1.3. Українська та міжнародна практика обліку необоротних активів: основні відмінності .....	21
<b>РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ З НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НА ПрАТ ПМК-15 "ДУНАЙВОДБУД"</b> .....	27
2.1. Стисла фінансово-економічна характеристика ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд".....	27
2.2. Практика бухгалтерського обліку господарських операцій з необоротними активами на досліджуваному підприємстві .....	33
2.3. Деякі проблемні питання обліку необоротних активів та шляхи їх вирішення на ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд".....	42
<b>РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НА ПрАТ ПМК-15 "ДУНАЙВОДБУД"</b> .....	48
3.1. Економічний аналіз складу та руху необоротних активів на досліджуваному підприємстві.....	48
3.2. Практика контролю необоротних активів та їх інвентаризація, як дієвий важіль внутрішнього контролю операцій з необоротними	52

активами на ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд" .....	
3.3. Деякі проблемні напрямки внутрішнього контролю операцій з необоротними активами та шляхи їх вирішення на досліджуваному підприємстві.....	55
<b>ВИСНОВКИ</b> .....	62
<b>Список використаних джерел</b> .....	65
<b>Додатки</b> .....	70

## ВСТУП

*Актуальність теми.* Необоротні активи є значущою частиною активів переважної більшості підприємств. Коректний облік та ефективний контроль операцій з необоротними активами допомагає забезпечити точне відображення фінансового стану підприємства, що є вельме важливим для прийняття доцільних управлінських рішень.

Сьогодні сучасні умови бізнесу вимагають ефективного використання ресурсів, включаючи необоротні активи. Облік та контроль допомагають підприємствам зберігати, оновлювати та використовувати активи з максимальною ефективністю. Забезпечення підприємства необоротними активами є важливим аспектом успішної діяльності, оскільки вони становлять основу підприємницької діяльності. Стан забезпечення підприємства необоротними активами суттєво впливає на його фінансовий стан, оскільки ці активи часто є дорогими та мають значний вплив на результати діяльності.

Необоротні активи є значущою складовою майна будь-якого підприємства і, таким чином, є об'єктом управління, аналізу та контролю. Метою управління та контролю необоротними активами є їх своєчасне оновлення та підвищення ефективності використання. Оновлення необоротних активів є необхідним у зв'язку з високою конкуренцією на ринку та потребою у підтримці активного стану майна підприємства.

Важливою є й контрольна функція за використанням необоротних активів, оскільки перевіряючі органи звертають особливу увагу на операції з цими активами. Контроль за використанням необоротних активів спрямований на зменшення витрат та підвищення економічної ефективності за рахунок оптимального використання власних ресурсів підприємства. Відмінності між податковими та бухгалтерськими правилами обліку може призвести до помилок у оподаткуванні та нарахуванні штрафів. Зовнішні регулятори та інвестори також виявляють все більший інтерес до правильного обліку та контролю необоротних активів, оскільки це впливає на звітність та довіру до фінансової звітності підприємств.

Застосування новітніх технологій у бухгалтерському обліку та контролі сприяє автоматизації процесів, що робить актуальним поглиблене вивчення особливостей обліку та контролю необоротних активів. У світлі глобальних економічних змін і непередбачуваних ризиків, правильне управління активами є ключовим елементом стабільності та конкурентоспроможності підприємств.

Отже, розуміння особливостей бухгалтерського обліку та контролю операцій з необоротними активами є критичним для успішної діяльності підприємств у сучасних умовах і має значний практичний і науковий інтерес.

Теоретичні та практичні питання обліку, аналізу та контролю фінансово-господарських операцій з необоротними активами досліджували багато науковців, а саме: Бабур Л.Г., Сердюк Т.В., Візіренко С. В., Федоренко І. О., Гамалій В.Ф., Романчук С.А., Ткачук О.В., Дікань Л. В., Голуб Ю. О., Синюгіна Н. В., Шульга Н. М., Мултанівська Т. В., Воїнова Т. С., Євтушенко С.М., Іорданов В., Задорожний З.-М., Омецінська І., Краєвський В. М., Пінчук К. С., Кузьмінський Ю. А., Латишева О. В., Сайко А. Д., Магопець О. А., Стригуль, Л.С., А.С. Тімонова та багато інших.

**Об'єктом дослідження** є процес обліку та контролю операцій з необоротними активами на підприємствах будівельної галузі.

**Предметом дослідження** є вивчення проблемних питань в обліку та контролі операцій з необоротними активами на будівельних підприємствах.

**Мета і завдання дослідження.** Метою даної роботи є розв'язання проблемних питань обліку та контролю операцій з необоротними активами на підприємствах будівельної галузі.

Виходячи з мети дослідження, в роботі були поставлені такі завдання:

- проаналізувати економічну сутність необоротних активів, порядок їх визнання, оцінка та класифікація;
- дослідити нормативно-правове підґрунтя обліку необоротних активів на підприємствах будівельної галузі;

- порівняти українську та міжнародну практику обліку необоротних активів, виявити основні відмінності;
- навести стислу фінансово-економічну характеристику підприємства досліджуваного підприємства;
- дослідити практику бухгалтерського обліку господарських операцій на досліджуваному підприємстві;
- розглянути систему внутрішнього контролю та інвентаризацію необоротних активів, як дієвий важіль контролю;
- надати ймовірні шляхи вирішення проблемних питань обліку та контролю операцій з необоротними активами на досліджуваному підприємстві.

**Методи дослідження.** Під час написання кваліфікаційної роботи були використані загальнонаукові і спеціалізовані методи дослідження. До загальнонаукових методів належать аналіз, синтез, індукція та дедукція. Серед спеціалізованих методів застосовувалися спостереження, обчислення відносних та середніх значень, використання графічного методу, порівняння, економіко-математичне моделювання та прогнозування.

**Інформаційною базою дослідження** є: законодавчі та нормативні акти, що стосуються бухгалтерського обліку, аналізу та контролю операцій з необоротними активами, наукові роботи, періодичні видання, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, а також електронні періодичні видання з використанням даних, що надаються щорічно Державною службою статистики України. Також використовувалися внутрішні бухгалтерські документи, облікові реєстри, фінансова та статистична звітність Публічного акціонерного товариства "ПМК-15 "Дунайводбуд".

**Структура та обсяг роботи.** У кваліфікаційній роботі використано 42 джерела інформації. Загальний обсяг роботи 70 сторінок, 14 таблиць, 1 рисунок, 10 додатків.

## ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження особливостей обліку та контролю операцій з необоротними активами (на прикладі ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд") в даній кваліфікаційній роботі були вирішені поставлені завдання, а саме: проаналізовано економічну сутність необоротних активів, порядок їх визнання, оцінку та класифікація; досліджено нормативно-правове підґрунтя обліку необоротних активів на підприємствах будівельної галузі; здійснено порівняння української та міжнародної практики обліку необоротних активів, виявлено основні відмінності; наведено стислу фінансово-економічну характеристику підприємства досліджуваного підприємства; досліджено практику бухгалтерського обліку господарських операцій на ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд"; розглянуто систему внутрішнього контролю та інвентаризацію необоротних активів, як дієвий важіль контролю; надані шляхи вирішення проблемних питань обліку та контролю операцій з необоротними активами на досліджуваному підприємстві.

Як результат дослідження першого розділу даної кваліфікаційної роботи було проаналізовано економічну сутність необоротних активів, вивчено думки сучасних науковців з даного питання, наведено класифікацію необоротних активів з посиланням на джерела інформації, а саме стандарти обліку, як українські, так і міжнародні, наведені ситуації, які потребують оцінки необоротних активів, а також види вартостей необоротних активів.

Досліджено нормативно-правове підґрунтя обліку необоротних активів на підприємствах будівельної галузі, виокремлена чотирьохрівнева система нормативно-правового регулювання обліку необоротних активів, наведені основні принципи обліку необоротних активів як в українській обліковій практиці, так і у міжнародній.

В процесі порівняння української та міжнародної практик обліку необоротних активів здійснено їх короткий оглід, виявлені основні східності та відмінності, підкреслені особливості українського та міжнародного обліку необоротних активів.

У другому розділі роботу біло надано стислу фінансово-економічну характеристику ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» та його організаційної структури. Ретельно розглянута кореспонденція рахунків з надходження основних засобів, їх руху, нарахування амортизації, вибуття тощо.

Після аналізу документації, пов'язаної з обліком операцій з основними засобами, визначено структуру та зміст основних первинних документів, що використовуються на ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд».

Під час аналізу практики обліку основних засобів на ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» було виявлено проблеми та наведено можливі шляхи їх вирішення. Освітлення проблемного спектру обліку основних засобів в будівельних підприємствах допомагає усвідомити особливості та складнощі, пов'язані з цим процесом.

Основною проблемою, на наш погляд, є необхідність постійного безперервного підвищення кваліфікації облікових працівників, які щодня стикаються з такими проблемними питаннями у своїй діяльності, як: зміни в законодавстві, складні умови ринку, військовий стан та нестабільність розрахунків у зв'язку з цим.

Ми виокремили декілька проблемних напрямків, з якими стикаються бухгалтери ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд», а саме: проблема коректного визначення вартості основних засобів, раціональний вибір методів їх амортизації, відображення знецінення основних засобів досліджуваного підприємства.

У третьому розділі даної роботи проаналізовано склад необоротних активів ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд». За даними проведеного аналізу виокремлено долю необоротних активів в балансі досліджуваного підприємства, визначено структуру основних засобів ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» у 2021-2023 роках, здійснений аналіз операційних витрат (в тому числі - амортизація) за досліджуваний період. Визначено, що дуже важливо аналізувати зміни у складі основних засобів та операційних витрат, вживати відповідні заходи для оптимізації таких витрат, що буде сприяти забезпеченню ефективного управління ресурсами досліджуваного підприємства. На наш погляд, такий



підхід дозволить забезпечити стійкість фінансової діяльності та зберегти конкурентоспроможність ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд" у майбутньому.

Доведено, що практика контролю необоротних активів та їх інвентаризація відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного внутрішнього контролю операцій на ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд". Запровадження системи контролю над необоротними активами дозволить підприємству забезпечити точність та достовірність обліку цих активів, а також уникнути можливих втрат чи ризиків, пов'язаних з їхнім використанням. Інвентаризація необоротних активів є ключовим етапом у процесі контролю, оскільки дозволяє перевірити наявність, стан та правильність оцінки активів компанії.

Наведені типові порушення в обліку та контролю операцій з необоротними активами, рекомендовано ввести в штатний розпис посаду внутрішнього контролера та прийняття на роботу такого фахівця. Таким чином, витрати на внутрішній контроль біли б мінімізовані (тільки один співробітник), але контрольна функція не загублена – вона знаходилась би не в руках виконавців (бухгалтерії), а була б виокремлена та незалежна, відповідно внутрішній контроль був би якісним та надійним.

Введення в штатний розпис посади внутрішнього контролера та здійснення незалежного контролю дозволило б недопустити в майбутньому та виправити (якщо є такі випадки) у теперешньому типових порушень в обліку та контролю операцій з необоротними активами.

Врахування рекомендацій, які були надані, на нашу думку, і розробка ефективних стратегій в обліку основних засобів мають потенціал допомогти ПрАТ ПМК-15 "Дунайводбуд" у покращенні управління основними засобами та підвищення продуктивності в процесі прийняття управлінських рішень. Працюючи на основі цих рекомендацій та стратегій, досліджуване підприємство може встановити більш ефективні методи обліку, що допоможе їй використовувати ресурси з максимальною вигодою та точністю.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабур Л.Г., Сердюк Т.В. Б12 Бухгалтерський облік діяльності будівельних підприємств. Частина II. Навчальний посібник. - Вінниця: ВНТУ, 2007. -151с.
2. Бурдьо І.М. Особливості аудиту будівельних підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. 2015. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu\\_econ\\_2015\\_20\\_2%281%\\$29\\_\\_44](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2015_20_2%281%$29__44).
3. Венжега Д. І. Особливості організації внутрішнього контролю в управлінні витратами підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 10(36). с. 296.
4. Відкрита Міжнародна інтернет-конференція «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація» URL: <http://konf.amsfo.com.ua/oblik-kreditorsko%D1%97-zaborgovanosti-za-psbo-ta-msfz/>.
5. Візіренко С. В., Федоренко І. О. Удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на будівельних підприємствах. *Агросвіт*. № 3. 2020. С. 100-107. URL : [http://www.agrosvit.info/pdf/3\\_2020/14.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/3_2020/14.pdf).
6. Гамалій В.Ф., Романчук С.А., Ткачук О.В. Прогнозування розвитку національного будівельного ринку в умовах економічної кризи. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 4(24). С. 25-29. URL: [http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/6\\_1.pdf](http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/6_1.pdf).
7. Гордієнко Н. та ін. Аудит: методика і організація : навчальний посіб-ник. Харків : ХНУМГ ім. О. Бекетова, 2017. 319 с.
8. Гудзь Н. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / ред. П. Денчук, Р. Романів. Київ, 2016. 424 с.
9. Дікань Л. В., Голуб Ю. О., Синюгіна Н. В., Шульга Н. М., Мултанівська Т. В., Воїнова Т. С. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку. Монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. 96 с.

10.Євтушенко С.М. Амортизація основних засобів у системі бухгалтерського обліку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец 08.06.04 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / С.М. Євтушенко - К., 2004. - 22 с.

11.Жолнер В.І. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навчальний посібник - К.: НУХТ, 2012. - 335 с.

12.Журавель Г.П. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. П. Журавель, В. Б. Клевець, П. Я. Хомин ; за ред. П. Я. Хомина ; М-во освіти і науки України. - К. : Професіонал, 2009. - 319 с.

13.Іорданов В. Інвентаризація на підприємстві / В. Іорданов // – Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №114. – с. 68.

14.Економічний аналіз: навч. посібник. За ред. Волкової Н. А. / Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко та інші. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310 с.

15.Задорожний З.-М., Омецінська І. Проблемні аспекти обліку фінансових результатів у будівництві. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 225–237.

16.Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

17.Краєвський В. М., Пінчук К. С. Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 98-107.

18.Кузьмінський Ю. А. Обліково-аналітичні можливості системи бухгалтерського (фінансового) обліку в забезпеченні управління ризиками. Київ: КНЕУ, 2017. 30–33 с.

19.Латишева О. В., Сайко А. Д. Будівельна галузь України: сучасний стан та її роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки *Економічний вісник Донбасу* № 2(56), 2019. С. 66-73.

20. Магопець О. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. прогр. магістра за спец. "Облік і аудит" / О. А. Маго-пець [та ін.]. - Кіровоград: КОД, 2010. - 278 с.

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Re22868?an=1>.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001р. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text>.

23. Нікітіна О. Доходи та витрати будівельних підприємств: огляд системи обліку та контролю. *Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20 жовтня 2022 р., ОНЕУ.

24. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17/conv>.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» затверджено наказом Міністерства фінансів України 27.04.2000 №92, (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» затверджено наказом Міністерства фінансів України 02.07.2007 №242, (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text>

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» затверджено наказом Міністерства фінансів України 18.10.1999 №779, (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

28. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України 02.09.2014р. №879, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.10.2014р. за № 1365/26142 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE26142?an=1>.

29. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

30. Порядок подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>.

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

32. Романюк О. Етапи проведення аудиту необоротних активів. Розвиток соціально-економічних систем в геоеконічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 11–12 травня 2017 р.). Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С. 135–136

33. Смоляр Л.Г., Овчарик Р.Ю., Кам'янська О.В. та ін. Облік і аудит: навчально-методичний посібник – К.: Ліра-К, 2013. – 616 с.

34. Стасишен М.С., Піча В.Ю. Основи аудиту (в схемах, графіках і таблицях): навчальний посібник – К.: Каравела, 2012. – 192 с.

35. Стригуль, Л.С., А.С. Тімонова. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. Вісник НТУ «ХПІ». 2014. №32 (1075). С.47-50.

36. Сторожук Т. М. Облікова політика підприємства. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2015. 240 с.

37. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник; МОН України. – 5-те вид., доп. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.

38. Ужва А. М. Особливості обліку необоротних активів у міжнародній і вітчизняній практиці та шляхи його удосконалення. Інноваційна економіка, 2013. № 1. С. 286–288.

39. Фісуненко Н.О. Підходи до дослідження стану будівельної галузі. Забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, можливості, перспективи: матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Ужгород, 16-17 лютого 2018 року. 2018. С. 40-43.

40. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

41. Чернелєвський Л. М., Слободян Н. Г., Михайленко О. В. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний: Підруч. - К.: Хай-Тек Прес, 2009. - 640 с.

42. Чернелєвський Л. М., Редзюк Т. Ю. Податковий обіг і контроль: Навчальний посібник. – К.: Пектораль, 2006. – 316.